

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8[—], ZA DIJAKE KRON 6[—]; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10[—], ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13[—]

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. :: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 17. SEPTEMBRA 1914 * IZHAJA VSAK CETRTEK * ŠTEV. 3.

Zmaga Auffenbergove armade.

Viharni naskok naše kavalarije. — Zgoraj na levi general Dankl, zmagovalec pri Krasniku. Na desni general Auffenberg.

Pij X. na mrtvaškem odru. ☉ Proklamacija novega papeža. ☉ Ob prihodu prvih ranjencev v Ljubljano. ☉ Napad nemških zrakoplovcev na Pariz. ☉ Iz življenja slovenskih vojakov.

Slike z bojišča v Galiciji.

(Pripoveduje slovenski ranjenec.)

I.

Naš polk je korakal po ravnini vzhodno od majhnega židovskega mesteca. Marširal je skozi zapuščeno vas; nekaj vaščanov je še ostalo v hišah; pripovedovali so nam, da se Rusi umikajo pred nami.

Pij X. na mrtvaškem odru v svoji sobi.

Poslane dragonske prizvedovalne patrulje so javile, da se je sovražnik umaknil kakih deset kilometrov daleč na vzhod in da se je ukopal za železniškim nasipom. Sovražnikovo levo krilo se je opiralo na malo hribovje, obraslo z gozdičem.

Polk je oprezno prodiral dalje po prostrani ravnini. Sama žitna polja in travniki. Na polju še stoje kopice žita in velikanski kupi slame. Tupatam samotari kako drevo.

Ko so prednje čete naletele na sovražnika, je začel slaboten ogenj. Kompanije so se razvijale v švarmlinijo. Levo polkovo krilo je ležalo kakih 700 korakov oddaljeno od neke manjše vasi; bilo je videti, kakor da je vas zapuščena in nezasedena.

Ves polk se je razvrstil v bojno črto na lahno vzprtem hrbtu; požeto žito je bilo zloženo v kopice. Naše fantje so si kaj kmalu znali pomagati. Vsak je vzel snop ali dva, ga položil predse in se pričel vkopavati v zemljo. Bil je tako skrit pred sovražnikom in si je nemoteno lahko napravil varno luknjo.

Ogenj so začeli Rusi okrog desete ure dopoldne.

Bil je vroč dan. Solnce je neizmerno pripekalo. Nobene sapice od nikoder. Vojaki so bili utrjeni, toda njih vojaška šegavost jih ni zapustila, ko so videli, kako slabo zadevajo ruske krogle. Skoro vse so padale previsoko.

Levo krilo se je pomikalo naprej. Hotelo je zasesti vas pred seboj in si tako dobiti dobro pozicijo za napad od strani na malo železniško postajico in na najvišjo točko, kjer je stala sovražna baterija.

Ruski topovi so še vedno molčali. Ko so se naše leve kompanije pomaknile naprej in dospale na najmanjšo strelno di-

stanco, tedaj se je usul nanje dež krogel in šrapnel. Sovražnik je samo čakal, da so se naši toliko približali.

Ogenj pušk ni imel mnogo uspeha; toliko več izgub so povzročili šrapneli. Takoj prvi streli so padli v našo švarmlinijo; bilo je takoj nekaj ranjenih. Vojaki so sami hiteli naprej, da so prišli iz območja ruskih topov. Hoteli so priti na vsak način v vas.

V tem času je prišla na pomoč naša artiljerijska divizija nekega drugega polka.

gostilni, ko je bilo kako žegnanje. Gruča se zaleti v gručo, pesti se dvignejo nad glavami, vse tiho za hip, potem krik, kletev, škrtanje z zobmi. Vselej se mi je taka reč zdela kot gledalcu huda in krvava. Ali to je samo toliko vredno, kakor otroški boj, ko se igrajo vojake. Tam je bila druga. Meni se zdi, da so nam vsem stopile oči izpod čela, in da je v njih nekaj gorelo. Pred sabo vidiš gručo bajonetov, kar počí mednje po desetkrat povrsti samokres, zakoleba se ta, omahne

Proklamacija novega papeža. Velikanska množica posluša pred cerkvijo sv. Petra oznanilo, da je kardinal Della Chiesa izvoljen za papeža.

Kot vihar sta drveli bateriji čez polja in v nekaj minutah je že dvanajst topov sipalo točo granat in šrapnel na sovražno baterijo.

V tem momentu je levo krilo našega polka naskočilo na vas. Komaj so napravili kakih dvajset korakov, se je usula toča krogel iz dveh sovražnih strojnih pušk. Vojaki so padli na tla in se v hipu zakopali v rahlo zemljo. Oddahnili so se.

Ranjenci v Ljubljani. Velika dvorana Ljudskega doma izpremenjena v bolnišnico in pripravljena za ranjence.

Čakali so na ugodnejši trenutek.

Ta je kmalu došel.

Levo od vasi na majhnem grebenu se je razvil neki drugi polk.

In znova se je utrvalo levo krilo in drvelo kot uničujoče valovje naprej. Dospeli so do vasi. Vas je bila utrjena, obdana s strelnimi jarki in zasedena od mnogoštevilnega sovražnika. Prišel se je boj na bajonete. Bil je zelo srdit. Sam ne vem, kako bi dopovedal, kaj je tak boj na nož. Včasih sem že videl oddaleč boj fantov v

oni, gruča se pretrga, mednje se zarijejo naši noži, kri brizga, pred tabo se zakotali tovariš na tla, ti jo udariš čezenj, suješ, udarjaš, divjaš, stok in krik — ne hrup — tuljenje. In sredi tega ne veš prav nič, ali zmagujemo, ali padamo — samo ta zavest te rine naprej, da se ne ganeš z mesta, dokler nisi preboden. Za življenje ti ni toliko, kot doma za fajfo tobaka. Samo ena misel se te drži: da napraviš škodo, kar se da, in da jih pomoriš, kar jih moreš.

In zares — naši fantje so rajši ostali na bojišču, kakor bi se umaknili le za ped. Mnogi so obležali na polju slave.

Ranjenci in mrtveci so ostali v vasi, ki je pričela goreti, zažgana od granat in šrapnel naših topov.

Vas je gorela. Gost dim se je dvigal proti nebu in odzadaj smo čuli samo prasketanje tramovja. Tupatam je došel kak ranjenec opirajoč se na puško ali na svojega tovariša. Skoro vsak je bil ranjen od šrapnela.

Dospeli so do naše sanitetne patrulje.

Vsi so bili resni, nobenega stoka, samo vode so prosili. Komaj so jih obvezali, so že hiteli nazaj v bojno črto, niso hoteli pustiti, da bi ostali njih tovariši nemaščevani. Ta pogum naših fantov je občudovanja vreden.

Kadar enkrat zavoha duh smodnika, kadar vidi živo, rdečo kri in sliši grmenje topov in pikanje pušk, tedaj izgubi zanj življenje vsako ceno. Rana ga ne boli, ker je niti ne čuti. Vsaka misel se umakne prepričanju, da je treba zmagati, naj stane, kar stane. Ko se je boj začel, se ne spominja več niti svojcev, niti doma, niti drugih stvari, ki so mu bile ob miru nad vse drage. Ve samo, da je treba sovražnika pognati nazaj, in gre v boj kljub ranam, če ga le noge neso.

RAZGLED PO SVETU

Knez miru.

Komaj je Benedikt XV. nastopil vlado, je začel izvrševati vzvišeno poslanstvo, ki ga ima Cerkev in nje poglavar med narodi. Sredi bojnega hruma, sredi vse-splošnega sovraštva, ki je prevzelo takorekoč ves svet, je zaklical narodom, naj nehajo s prelivanjem krvi. »Prosimo in rotimo«, pravi papež v svoji prvi okrožnici, »vse tiste, ki narode vladajo, naj končajo prepir, naj uvidijo, da je že dosti razdejanja in prelite krvi. Naj pohite s pogajanjmi za mir in si podajo roke!«

Kako znamenite so te besede; glasnejše so ko grom topov. V tem času, ko so tudi tisti, ki so se imenovali pacifiste, ki niso hoteli dovoljevati državam denarja za nakup novega orožja in ki so v mirnem času vedno govorili zoper vojsko — ko so ti pozabili na svoja načela in pograbili za orožje, v tem času oznanja edini poglavar Cerkve nauk miru, poziva k prijateljstvu narodov in kliče vladarjem, naj ustavijo vojna grozodejstva. Ni verjetno, da bodo narodi hoteli slišati ta glas kneza miru, toda okrožnica Benedikta XV. je jasna priča, da Cerkev tudi v najhujši zmedi ne pozablja svojega vzvišenega kulturnega poslanstva.

Vojska s Srbi.

Na jugu je bil dolgo časa mir. Naše čete so se bile umaknile na srbsko mejo ob Savi in Drini in so se skrhile na število, ki je ravno zadoščalo za varnost monarhije. Velik del vojske, ki je začel koma delovala v Srbiji, je pa odšel na sever proti Rusom. Srbi so bili opešani

lahkomiselnosti. Srbi so menili, da je naša meja nezastražena, in so tudi pričakovali, da bodo avstrijski Srbi, kakorhitro se prikaže srbska vojska na naših tleh, potegnili z »brati«. Zgodilo se je pa vse drugače. Naši so bili skriti in so mirno

Ranjenci v Ljubljani

Sanitejci pred garnizijsko bolnišnico pripravljeni, da sprejmejo vozove z ranjenci.

pustili, da so Srbi zgradili most preko Save in da so srbske čete — približno 16.000 mož — prišle na naše ozemlje. Srbi so prekoračili mejo blizu mesta Mitrovice. (Slika Mitrovice je prinesel »Glasnik« v 2. številki.) Ko so prišle srbske čete že precej globoko v naše ozemlje, so naši sklenili kolobar krog njih in začel se je boj. Naši kanoni so z nekaj strelji razdrli od Srbov zgrajene mostove in tako so se Srbi nahajali v pastih. Ni jim preostajalo drugega, kakor pasti pod našim ognjem,

Vojska z Rusi.

Naša armada pod poveljstvom generala Auffenberga in generala Dankla prodira vedno dalje proti severu. Dasi so boji silno naporni, se drže naši vojaki zelo hrabro in nevzdržno zmagujejo. Zlasti so se odlikovali v bojih pri mestu Lublinu, kjer so ujeli 2000 Rusov, zaplenili štiri strojne puške ter mnogo streliva in drugih vojnih potrebščin.

Tudi v Galiciji, kamor so Rusi udri, se je položaj izpremenil. Naše čete so bile dolgo časa tako maloštevilne, da so se morale samo braniti pred ruskim prodiranjem. Zelo krvavi boji so se vršili v bližini mesta Lvova, katero so naši po dolgotrajni bitki prepustili Rusom in se umaknili bolj proti zahodu. Tu so nekaj časa počili, se okrepili, dobili skoro gotovo nekaj novih čet na pomoč — in boj se je začel znova. Sedaj ne napadajo več Rusi — temuč naši, ki hočejo Ruse potisniti iz njihovih postojank. Boj traja že nekaj dni in je pričakovati, da se v doglednem času odloči. Če tukaj zmagamo, se bodo Rusi morali umakniti iz Galicije.

Nemško-francoska vojska.

Nemška armada se bojuje tako uspešno, da dohajajo dannadan nova poročila o njenih zmagah. Belgija je skoro vsa v nemških rokah in tudi na Francoskem prodirajo nemške čete od vzhoda, zahoda in severa proti Parizu. Francoske trdnjave padajo druga za drugo in v najkrajšem času je pričakovati velike bitke pri francoskem glavnem mestu.

Ranjenci v Ljubljani.

Množica Ljubljančanov čaka na kolodvoru prihoda prvega vlaka z ranjenci.

Ranjenci v Ljubljani.

Pogled na bolniško dvorano kjer leže lahko ranjeni.

in so morali najprej preboleti prve izgube, preden so mogli misliti, da napadejo našo mejo. Ta napad se je izvršil 7. septembra. Zdi se sicer, da so Srbi slutili, kako se bo končal, in da so ga hoteli še odložiti; toda Rusija je želela, da bi imela Avstrija na dveh krajih opraviti, na severu in jugu, ter je poglavalna svojo zaveznico Srbijo preko Save na naše ozemlje.

Srbski prehod preko Save v Slavonijo bo ostal eden najzanimivejših dogodkov sedanje vojne in je dokaz srbske

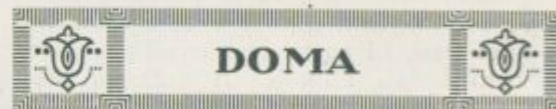
ki jih je obsipal od treh strani, ali se umakniti v Savo, da jo skušajo preplavati, kar je pa zelo težavno, ker je reka ravno na tem mestu zelo široka. Tako je polovica srbske vojske poginila deloma od krogel, deloma v mrzlih valovih Save — druga polovica pa je bila ujeta. Srbska škoda je tem večja, ker so ravno svojo najboljšo divizijo poslali preko meje. Tako so Srbi drago plačali uslugo, ki so jo hoteli storiti svojemu zavezniku, ruskemu carju, in so dobili dober nauk za bodočnost.

Francozom so sicer prišli Angleži na pomoč, toda kako slaba je ta pomoč, se razvidi iz besed nekega francoskega častnika, ki je rekel o Angležih: »Angleži naj gredo v pisarno in ne na bojno polje! Oni ne bodo nikoli dobri vojaki. V svojih kolonijah z divjaki že še opravijo, toda pred redno vojsko stoje kakor tele pred novimi vrati. Duha moderne vojske enostavno ne razumejo. Če izvezemo nekatere voditelje, ki so še precej dobro izvežbani, so njihovi častniki popolnoma

Nemški zrakoplov meče ponoči bombe na Pariz.

nesposobni, da bi samostojno vodili svojo četo, čeprav ukazujejo zelo hladnokrvno. Nobene vojaške ideje, nobenega načrta nimajo. Kakor avtomati so, ki delujejo, če se nanje pritisne. Dokaz za to trditev je velikansko število mrtvecev, ki jih imajo Angleži. Če se bodo tudi poslej pustili mirno peljati kakor teleta v klavnico, jih ne pride deset procentov živih domov. O, ko bi bili vsaj ostali doma! Oni so krivi strašne zmešnjave, ki je nastala pri Mobežu, Šarleroa in pri Namirju. Brez Angležev bi mi Francozi nikoli ne bili tepeni! Naj jih postavijo kam, kjer ne bodo delali nobene škode — samo za božjo voljo naj ne pridejo v dotiko s francoskimi četami! Pomislite: z besednjakom v roki se posvetujemo angleški in francoski častniki sredi najhujšega boja!»

Auffenberg na Kranjskem.

Slavni poveljnik naših čet na Ruskem, ki je izvojeval z njimi tako lepe uspehe in ki je bil pred kratkim od Njeg. Veličanstva odlikovan za zasluge na bojnem polju, je v tesni zvezi s kranjsko deželo. Vsake počitnice pride na Kranjsko in se nastani v gradu Rocenj pod Šmarno goro, ki je last njegovega tasta, g. Maurerja iz Ljubljane. Tu užije nekaj tednov miru, ki ga je tako potreben po težkih naporih svoje službe. Z njim prebiva v istem gradu njegova soproga, rojena Maurer, in njegova hči Erika, ki je bila v Rocnju rojena.

Rocenj leži tik pod Šmarno goro. Lepi gradič, skromno, meščansko opravljen, je obdan velikega, krasnega parka, polnega senc, tihih zakotij in samotnih klopic. Tam ob vodometu, ki daninoč šumlja svojo enakomerno pesem, je Auffenberg najrajši počival. S knjigo v roki je posedal v senci in premišljeval svoje načrte, katerih uspehe smo pred nekaj

Albanska špijonka.

Povest iz balkanske vojske. Spisal Ivan Dolinar.
(Dalje.)

Krog poldneva naslednjega dne je prijezdil major Jordaković bled in razburjen pred hišo gospe Milene. Vojaku, ki je priskočil, ko ga je zagledal na dvorišču, je vrigel vajeti in stekel po stopnicah v prvo nadstropje, kjer je sedela gospa. Ta dan je bila nenavadno sveža, vesela in še mnogo lepša nego prejšnje čase. Ko je major jezno prihrumel v sobo, se je začudena ozrla od svojega ročnega dela in ga vprašala:

»Kaj da prihajate ob tako nenavadnem času?»

»Ah... izgubljen sem!« je vzdihnil Srb in omahnil na bližnji stol. »O ta sramota! Tega ne preživim!«

»Kaj se je vendar zgodilo?« je vprašala Milena, njeno srce pa ji je bilo v prsih kakor kladivo.

»Kaj se je zgodilo? Nekaj strašnega, nerazumljivega! Ti turški psi so prodrli skozi našo vrsto — sam Bog vedi, kako!

Naenkrat je bila precej močna turška četa za našim hrbtom, moji ljudje so se zmedli, reda ni bilo več mogoče vzdržati in tako so prebili našo sredo.«

Gospo Mileno je stalo velikega napore, da ni veselja zakričala. Dobro je bilo, da si je major zakril obraz z rokami in da ni opazil zmagoslavnega plamtenja njenih oči.

»Morda ste bili premalo čuječi,« je rekla navidez mirno.

»Nikakor ne. Vsi prehodi so bili tako zastraženi, da bi nam miška ne mogla uiti neopažena. To mi je enostavno nerazumljivo. Nisem babjeveren, toda sedaj bi skoraj verjel na čarovnijo.«

»Bog vedi, kako je. Turki so zvijačni,« je rekla Milena hladno.

»Sedaj se umika turška četa brez posebnih izgub proti Monastiru in se bo lahko združila z armado Ceci paše. Moj polkovnik je divji in me je ozmerjal pred drugimi častniki kot nezanesljivega, nezmožnega poveljnika, ki je osramotil ves polk. Kako bom to preživel, moj Bog?«

Major je dirjal po sobi gorindol ter se obupan tolkel s pestjo po glavi.

»Le ne izgubite poguma!« ga je tolažila gospa s čudnim nasmehom. »Saj še ni vseh dni konec! Išcite priložnosti, da se odlikujete, to sramoto popravite, madež s sebe operete. V vojski je dovolj priložno-

sti, da si častnik pridobi zaupanje in spoštovanje svojega predstojnika.«

Toda razburjeni vojak teh besed sploh ni slišal. Še vedno je hodil po sobi, gluha za vsako besedo, nesprejemljiv za Milenino tolažbo. Naenkrat pa je obstal, z odločno kretnjo segel v svoj tok po samokres in ga hotel nastaviti na senco.

V Mileninih očeh se je zopet škodljivo zablistalo. Vendar je skočila k njemu in ga prijala za roko.

»Prezgodaj, prezgodaj za kroglo! Tak junak ne sme umreti pod lastnim samokresom!«

Nasmehnila se je rahlo, pa pomembno in mu nežno izvila orožje iz rok.

4.

Ceki paši se je posrečilo, da je krog Monastira zbral kakih 35.000 mož in 50 topov, toda tudi Srbi tačas niso počivali. Trdo so ga ves čas zalezovali in pet kilometrov pred mestom Monastir, kjer so se stekale ceste iz Prilepa in Kičeva, je stala srbska armada, ki je bila vsaj dvakrat tako močna kakor turška. Bilo je pričakovati, da se bo tukaj vnel hud boj in da bo turška vojska uničena. Srbi niso prav nič dvomili, da bodo zmagali; bili so ne le mnogo številnejši, temuč so tudi imeli opraviti s sovražnikom, ki mu je upadel pogum, ker se je moral neprestano

dnevi vsi občudovali in jih bomo gotovo imeli priliko še občudovati. Bil je tudi pred zadnjo mobilizacijo v Rocnju na počitnicah, dokler ga ni ukaz njegovega gospoda poklical na bojno polje. Kmalu nato je tudi njegova gospa zapustila Kranjsko.

Auffenberg, njegova družina in sorodstvo, vsi so v okolici dobro znani in priljubljeni. Prebivalci izpod Šmarne gore so ponosni na svojega soseda, ki je avstrijskemu orožju pripomogel do tako lepih zmag.

† Stotnik Karel Peče.

(Glej sliko!)

Pri Strbcih pri Višegradu je 22. avgusta padel stotnik Karel Peče, član splošno

Rajni stotnik je prestal mnogo ognjev z največjo hrabrostjo in hladnokrvnostjo. Sredi bitke je na primer pisal svojim domačim, dva dni pred smrtjo: »Čudim se, kako mirno se da sredi ognja — pisati. Rekel bi lahko s Hoferjem: Ach, wie schießt ihr so schlecht! (Ah, kako slabo streljate!) Hej, kako visoko žvižgajo krogle nad menoj!«

Rajni junak je bil izredno dober sin, iskren brat. V Ljubljani je bil splošno znan in vsled svoje skromne

† Franc Požlep.

Dne 22. avgusta je padel na srbskem bojišču nadebuden mlad mož, Franc Po-

Ljubljana. Dne 6. septembra se je ob velikanski udeležbi ljudstva vršila veličastna procesija za srečen konec vojske. Prihod škofa in duhovščine pred nunsko cerkev.

Ljubljana. (Zgoraj.) Veteranci ter krška in novomeška meščanska garda prisegajo na dirkališču. — (Spodaj.) Veteranci ter krška in novomeška garda in prostovoljci se zbirajo na dirkališču, da prisežejo.

znane in cenjene ljubljanske družine Peče. Služil je pri 37. domobranskem pešpolku. Zadet je bil pri naskoku na neko višavo in je po dveh urah izdihnil.

prijaznosti pri vseh slojih priljubljen. Tudi rojstne dežele ni nikdar pozabljal. »Slovenec« ga je spremljal, kamorkoli je šel. Nepozabnemu junaku večni mir!

žlep, sin znane ljubljanske družine (»Ilustr. Glasnik« prinaša njegovo sliko). Študiral je v Ljubljani, maturiral leta 1902. z odliko in se nato posvetil filozofiji na Dunaju.

umikati, in je bil do smrti truden. Srbi so tedaj mislili, da jih zmagaja ne bo stala prevelikega truda, toda kupiti so jo hoteli kar najbolj poceni. Zato so odlašali z odločilno bitko, dokler sovražnik ne opeša popolnoma; tudi ni bilo izključeno, da se bo turška armada slednjič obupana vdala in da bo tako boj brez nadaljnjega prelivanja krvi končan. Medtem ko so se Srbi pripravljali, da zadado sovražniku zadnji, smrtni udarec, je gospa Milena prihajala skoro vsak dan v njihov tabor. Tam so jo že vsi poznali — prosti vojaki kakor častniki in poveljniki — in kadar je ponosno prihajala na svojem čilem konju, lepa kakor kraljica, ali kadar se je pripeljala na svojem lahkem vozu, samozavestno vzravnan in odzdravljaje s čarobnim nasmehom mnogim vdanim pozdravom, ki so ji prihajali od vseh strani, je marsikateri pogled hitel še dolgo občudovaje za njo.

»Kako je lepa, vražja Albanka!« so govorili srbski prostaki za njo.

Častnikom je postala skoro sestra. Njena visoka izobrazba, duhovitost, šegavost in prijaznost, s katero je občevala z vsakim srbskim častnikom, in zlasti njena odlična lepota jo je prikupila vsakemu. Razen tega je znala bolje govoriti o velikih težnjah srbskega naroda, nego častniki sami. Kadar je začela razpravljati o veliki bodočnosti, ki čaka Srbijo, o njeni moči in

slavi, katero ji bodo naklonili prihodnji časi, je njen obraz zažarel, oči so se ji iskriale in beseda ji je tekla z močjo hudournika. Le včas, nepričakovano, ji je beseda nenadoma zastala v grlu, sijaj globokih oči je ugasnil in čudna bledica ji je legla na obraz. Zamislila se je za trenutek, se izgubila v lastnih mislih — toda to je trajalo le hip — potem je bila zopet ognjevit in vesela kakor ponavadi.

»Kaj je naši lepi srbski sestri?« so se vpraševali častniki.

Dasi je občevala z njimi prijateljski, kakor s tovariši, se vendar ni nihče drznil reči kako neprimerno besedo. Njen ponos, njena odločnost in samozavest jo je obvarovala vsake neprijetnosti. Če se je kateri častnikov razgrel pri vinu in začel preveč govoriti, je zadoščalo, da je rekla eno samo pikro besedo, da ga je ošinila z enim samim ostrim pogledom, in mož je bil trezen ter je umolknil. Njena strogość je vse razorožila. Razen tega so vedeli, da je major Pero Jordaković njen izvoljenec, da albanska vdova obsipa samo njega z izredno naklonjenostjo in ljubeznivostjo, in noben izmed njih ni hotel imeti kakih sitnosti z majorjem. Poznali so ga kot odločnega človeka, ki hitro vzroji in žalitve nerad odpušča.

Ker je Milena jako dobro poznala vso okolico, razmere, ljudi in je govorila al-

bansko prav tako lahko in pravilno kakor srbsko, so se častniki večkrat obračali nanjo in jo prosili sveta. Milena jim je rada storila vsako uslugo. Njena sodba je bila vedno tako pravilna, jasna in duhovita, da so Srbi mnogokrat strmeli. Nekega dne jo pokliče poveljnik srbske monastirske armade k sebi in jo poprosi, naj bi prevzela zanj špijanske posle.

»Kaj Vam ne pride na misel, general?« je odgovorila Milena začudeno, skoro užaljena. »Vajena sem bojov in tudi smrti se ne bojim; toda nečastnega špijanskega dela ne opravljam.«

»Nečastnega dela?« jo je prekinil general z nasmehom, preden je mogla nadaljevati. »Ali je samo smrt častna? Ali je zmaga nečastna?«

»Zakaj bi bila zmaga nečastna?«

»In glejte — brez špijonaže ni današnji zmage! Kaj mi pomaga vsa moč in vojaška spretnost, če ne poznam sovražnikovih postojank, če ne vem, kje je močan in kje slab, kolike so približno njegove čete in kaj namerja storiti? Kdor se bojuje danes brez špijonov, se bojuje z zavezanimi očmi in maha krog sebe po zraku, medtem ko mu stoji sovražnik za hrbtom.«

»To je morda res,« je odgovorila Milena, »toda priznali boste, da je špijonaža vendar nekaj grdega.«

(Dalje.)

Bil je vrl član »Danice« in je prva žrtev izmed vrst slovenskih katoliških akademikov. Bil je od svojih mladih let vesten, globoko veren, izredno priden in tihega, mirnega značaja. Od pičle podpore, ki jo je dobival na Dunaj od doma, je še nekaj

Tereziya pl. Auffenberg,
soprioga našega zmagovitega
generala.

prihranil, in ko je odhajal na bojišče, je izročil očetu petdeset kron z besedami: »Če me ne bode več nazaj, dajte ta denar za maše!« Vrlo Požlepovo družino, ki ima še dva sina pri vojaki, in katoliško akademično mladino je zadela to izgubo hud udarec: Družina je izgubila vzornega sina in brata, akademiki vnetega, zvestega sobojevnika. — Blagor mu, ki počiva v Božu!

Izlet v Šabac.

(Osebni doživljaji.)

(Konec.)

Sprejem je lep. Nekateri Slovani imajo baje navado, da ponudijo gostu kruha in soli. Srbi pa pogoste tujca s »slatkim«, s kompotom. Tako dobrega kompotu, kot ga imajo v najrevnejši srbski hiši, bi pri nas zastoj iskal. Le žal, da je navada, da se zajame le malo, toliko, da se pokusi.

Med pogovorom se je stemnilo; prižgali so luč. Dvignil sem se, da odidem v hotel, kjer sem sklenil prenočevati; pa so se začela takoj ona neznosna pogajanja; naj ostanem pri njih, saj sem njihov gost, kaj bi hodil drugam. Pa je vsakdo malo odjenjal, in jaz sem ostal pri večerji, spal sem pa v hotelu.

Večerjali smo na dvorišču pod košatim drevesom. Zajel sem najprej jaz, potem pa vsi drugi po vrsti, in jaz sem le čakal,

Ljubljana. Vojaški oddelek s strojnimi puškami se vadi pred staro cukrarno.

kdaj začno moliti. Rad bi bil videl, kako molijo v Srbiji. Molitve se pa ni nihče spomnil. Prekrižal sem se in molil očenaš. Poleg mene je sedel prijatelj sinček Ratko, potegnil me med očenašem za rokav in rekel:

— Ama šta radiš!? Jedi!

Bolj kot otroku, sem rekel drugim:

— Veš, pri nas imamo navado, da pred vsako jedjo zahvalimo Boga za kruh. Tako nas je mama učila.

Pri mizi je nastal molk; nihče ni vedel, kaj bi rekel. Še bolj mučno se mi je pa zazdelo, ko je Ratko zaklical:

— Mama, kdaj boš pa nas naučila tega?

V opravičilo je gospa pripovedovala, kako žalostne razmere so v Srbiji v verskem oziru. Njihovi popi se ne menijo za vernike, opravljajo sicer svojo službo ob nedeljah, odpojejo mašo, a da bi jim razlagali resnice, poučevali jih v krščanskem nauku, se jim menda ne zdi potrebno. Ko zapusti otrok šolo, izgubi tudi obenem za vedno stik s cerkvijo. Kaj je izpoved, obhajilo, kaj so zakramenti sploh, vse to jim je neznano. V šoli se med veroukom nauče staroslovenščine, da znajo ob ne-

Grad Rocenj pod Šmarno goro, kjer se general Auffenberg mudi s svojo družino vsako leto na počitnicah.

deljah, ko je obvezna šolska maša, peti evangelij — in veronauk je končan. Ko preneha otrok hoditi v šolo, preneha tudi obisk cerkve. Vidi jo odznotraj samo še ob slovesnih prilikah, porokah ali pogrebih. Pa še takrat se cerkve bolj skrunijo, kakor pa da bi se molilo v njih. Sam sem videl v neki pravoslavni cerkvi, kako so pogrebci in sorodniki pokojnega, potem ko so se vrnili od pogreba, gostili v cerkvi z žganjem in pogačo; dijakon je pa pil iz čutare vino. —

Med tem pogovorom smo bili vsi nenavadno resni. Nihče ni izrekel lahkomiselne besede o veri, tako da sem se prav lahko prepričal, da jih je le vsakdanost življenja in nepoučenost napravila moderne pogane. Čudil sem se le, kako velika milost jih mora voditi, da so v takih prežalostnih razmerah ohranili toliko plemenitosti. Vsaj o plemenitosti svojega prijatelja, njegovih bližnjih sorodnikov in vseh znancev, s katerimi sem prišel v dotiko, nisem imel povoda dvomiti. In tako je z velikim delom razkolnih narodov, zlasti preprostega ljudstva.

S teh pogovorov je prešel prijatelj oče na politiko; vse stranke brez razlike da so svobodomiselne, da je veliko duhovnikov svobodomiselcev itd. Potem sem jim jaz pripovedoval o naših krajih, naših razmerah. Ko sem jim pa pravil, da so pri nas župani na deželi večinoma kmetje, so se smejali in rekli, da ne verjamejo. Kmet da je samo za hlev in polje, drugo naj pusti gospodi.

Pozno, zelo pozno je bilo, ko sem se poslovil. Spremlil me je Živan, ki je ob slovesu s smehom rekel:

— Jutri pa pridete prenočevati k nam.

V hotelu sem pregledal sobo, ki so mi jo dali, in zdela se mi je čedna. Ugasnil sem luč in legel. Pa komaj sem malo usnul, sem začutil, da me nekaj peče, zdaj po hrbtu in vratu, zdaj po nogah. V začetku se nisem menil dosti za to, ko me je pa jelo peči po vsem telesu, sem prižgal luč in posvetil. Po postelji, po stenah in podu so bežale stenice. Odejo sem vrgel na tla in legel, luč pa sem pustil, da gori. Spal sem dobro uro. Zopet se pre-

budim. Luč je dožorela in boj z mrčesom se je začel znova. Šele ko se je svitalo, sem utrujen zaspal na trdih tleh.

Predpoldne me je zbudil Živan. Pripovedoval sem mu, kako se mi je godilo ponoči. Razložil mi je, da je po celi Srbiji tako, po celem Balkanu, da se mrčes ne da zatreti. Najbrže so vzrok klimatične razmere ali kaj; kljub temu, da se zlasti po zasebnih hišah izredno pazi na snago, se vendar ni mogoče obvarovati tega mrčesa; celo v najuglednejših hišah vznemirja ljudi.

Bilo je v nedeljo. Želel sem si ogledati ša-baško cerkev, o kateri sem slišal, da je najlepša v Srbiji. Ravno sredi maše sva stopila vanjo. Ljudi je bilo jako malo: par žensk zadaj, spredaj učitelji z nekaterimi postarnimi gospodi. Cerkev, ki je zelo velika, se mi je zdela skoro popolnoma prazna. Zunaj, pred cerkvijo, je pa bila promenada... Pevci so peli jako lepo, mnogo lepše nego pri nas. Orgel in glasbil nimajo po cerkvah; zato se mi je zdela njihova maša kot pri nas na veliki četrtki. Ko sem pohvalil Živanu njihove duhovnike in dijakone, kako lepo pojejo in da imajo močne glasove, mi je smehljaje odgovoril:

— Saj pa tudi polovico svojega življenja prepojejo. V šoli poje, v gimnaziji poje, ko se pripravlja za duhovnika, poje, in vsa služba božja obstoji v petju, kaj bi potem ne znali peti!

Nazaj grede iz cerkve, sva šla v ša-baško predmestje, »Ciganska Mala« imenovano. V tem predmestju stanujejo sami cigani, ki so tu stalno naseljeni. Sezidali so si majhne, bele hišice; na prvi pogled bi dejal, da imajo samo eno sobo, tako so majhne, kot gnezdeca. Name so na-

Orli-prostovoljci, zbrani pred nastopom vojne službe ob Ljudskem domu.

pravile te hiše smešen vtis. Brez vrta, brez ograje, brez vseh gospodarskih poslopij stoji pred teboj samotna hišica, ena tako, druga drugače, brez reda, brez cest in ulic. Pred prašom se pase mršavo cigansko kljuse, v hiši krulijo prašiči. Za hišo, v zatišju, kuha ciganka v kotlu kosilo. Srebrniki v črnih laseh blešče v solncu. Okoli kotla se pode v srajcah ciganki, vpijejo in se pretepajo. Cigani, znani kot dobri kotlarji, so se razšli za zaslužkom po bližnjih vaseh...

Bil je že poldan, ko sva se vračala iz predmestja na dom. Ceste so bile prazne,

Erika pl. Auffenberg,
hči našega zmagovalca, ro-
jena na gradu Rocnju pod
Šmarno goro.

vse se je umaknilo žgočemu solncu. Iz cestnega kamenja, od hiš in drevja je žeh-tela sopara, v kateri začutimo namah utru-jenost in lenobo. In ko mi je Živan dobro-hotno nasvetoval naj si popoldne ogledava »privredo«, državno kmetijsko šolo, sem ta izlet rajši preložil na drugi dan. Vesel sem bil, da sem se mogel odpočiti v pri-jateljevi hladni sobi. Med kosilom so me izpraševali, kako mi ugaja Šabac. Iz vljud-nosti sem jim rekel, da mi je zelo všeč, natihoma pa me je bilo sram, ker nisem mogel govoriti resnice. V srcu sem si pa očital, zakaj nisem pametneje porabil svojega dopusta. Zaželel sem naenkrat po zelenih slovenskih krajih, hribih, svežem zraku in domači odkritosrčni besedi.

Vsega tega nisem tu našel. To noč sem sanjal o Ljubljani in prijaznem do-mačem življenju v njej, prvič po dveh letih...

Bilo je že pozno zjutraj, ko zaslišim tiho stopicanje po sobi. Bil sem še za-span, pa odprem malo oči, samo toliko,

druge sva srečavala; nekateri so se že vračali. Meni je šlo celo pot na smeh.

Prizori iz vojaškega življenja.

Vojaki počivajo po kosilu.

Ko sva se obložena vračala — seve Rado — me je bilo v resnici malce sram. Iz torbe mu je visel šop zelenjadnega perja,

in ga skrivajo. Ko ni moških doma, si kuhajo črno kavo, za denar pa kupujejo sladkor in »rakijo«. — Na vsak način bi tega življenja našim ženskam ne privoščil.

Če bi primerjal naše kraje in življenje in razmere naših ljudi z onimi v Šabcu — v ostali Srbiji, bi zelo grešil. Srbi bodo Slovence v kulturi težko dosegli. Krivda pa je le v zločinskih vladah, ki te raz-mere umetno podpirajo po brezsrčnem uradništvu in bojeviti soldateski. Kaj bi se dalo napraviti iz tega ljudstva, ko bi se mu dala res možnost, da razvije svoje moralne moči! Ljudstvo, ki je samo na sebi plemenito — dokler ni nahujskano — gotovo to zasluži. Razviti bi se pa moglo le v pravični Avstriji, kot so se razvili tostranski Srbi.

Drugih zanimivosti v Šabcu ni. Če bi pa hotel študirati življenje, bi ne bilo leto časa preveč.

Kdo bi se mogel navduševati za Srbijo?

Ali si more kdo želeti visokih dav-kov, ali bi rad hlapčeval uradništvu?

Prizori iz vojaškega življenja.

Rezervisti iz Črnuč odhajajo ovenčani k vojakom.

Prizori iz vojaškega življenja.

Odhajajoči slovenski vojaki se poslavljajo od domačih.

da mi je zableščala svetloba v oči, in za-gledam skozi trepalnice svojega prijatelja, kako brska po predalu blizu moje po-stelje.

— Rado!

— Spi, spi, kar spi! Kaj bi se cmaril navsezgodaj! mi veli med smehom in vtakne denarnico v žep.

— Kam pa ti?

— Na trg, greš z menoj?

— Kaj bo lepega?

— I, zelenjad in kar je treba za ko-silo nakupim.

— Beži, beži! Kaj nimaš žensk za to? Pa sestro pošlji!

Kar mi je nato pripovedoval, nisem mogel pri najboljši volji verovati. Ženske, pravi, niso za trgovino in nakupovanje. Žena je za dom in ne za trg. Ona naj vzgaja otroke, naj kuha in čedi dom, kar je pa za življenje potrebno, bomo preskr-beli že mi možje. Denarja ženski ni treba dajati v roke. Z denarjem se žena navaja le k zapravljivosti, ker ga ne zna ceniti. Nazadnje pa: kdo je pravzaprav denar prislужil? Ženska?

Neugnana radovednost me je vrgla s postelje; hitro sem skočil v svojo obleko. Vse to pa le zato, da vidim, kako bodo hodili moški s torbami na trg in kako bodo barantali. Rado je hodil s torbo v desni tako moško in resno, kot bi imel palico namesto torbe v roki. Tudi mnoge

ki je bil veden povod mojemu smehu. — Te navade so gotovo še od turških ča-sov. Čudno le, da so se tako dolgo ob-

Prizori iz vojaškega življenja.

Naši vojaki pri dobrem kosilu.

držale. Ženske imajo le malo pravic. De-nar dobe le v najnujnejših slučajih. Zato pa naskrivaj delajo, da si ga prislужijo,

Kdorkoli je še bil v Srbiji, je komaj čakal, da se vrne.

Čez nekaj dni sem se tudi jaz oddah-nil na naših tleh, brez skrbi za življenje in varen pred bombami.

Bitka pri Borodinu.

(Iz romana »Mir in vojna« L. N. Tolstoja.)

(Dalje.)

Zanimal se je za vse posameznosti, dražil je Boseja z njegovim nagnjenjem do popotovanja in je hladnokrvno kram-ljal, kakor govori slaven, zanesljiv in iz-kušen operater, medtem ko si zavihava rokave in si zavezuje predpasnik, bolnik pa leži trdo zvezan na mizi. »Stvar je v moji glavi jasna in gotova; če jo bo treba izvršiti v dejanju, jo bom izvršil kakor nihče drugi; sedaj se pa lahko šalim, in čim bolj se šalim in čim mirnejši sem, tem bolj morate biti prepričani, pomirjeni in začudeni nad mojo genialnostjo«, si je mislil Napoleon. Ko je izpil dve časi punša, je legel k počitku pred resnim delom, ki ga je, kakor se mu je zdelo, čakalo na-slednji dan. To delo pa ga je tako raz-burjalo, da kljub nahodu, ki je postal v vlažnem nočnem zraku še hujši, ni mogel zaspati. Ob treh zjutraj je stopil v srednji, večji oddelek šotora in je vprašal, če se Rusi morda niso umaknili. Ko so mu od-

govorili, da gore ognji ruskih straž še na istem mestu, je zadovoljno pokimal z glavo. Tačas je vstopil službeni adjutant v šotor.

»No, Rap, ali menite, da se nam bo danes dobro godilo?« se je obrnil cesar k njemu.

»Brez dvoma, sir!« je odgovoril Rap. Napoleon ga je pogledal.

»Morda se spominjate, sir, kaj ste mi v Smolensku blagovolili reči: Vino je nastavljeno, torej ga pijmo!« je rekel Rap.

Napoleonovo čelo se je zmračilo; oprl si je glavo z roko in je dolgo tako sedel.

Stotnik Karel Peče,

padel na južnem bojišču dne 22. avgusta.

»Uboğa armada!« je naenkrat vzkliknil. »Veliko je trpela izza Smolenska. Sreča je vlačuga, Rap, to sem že velikokrat rekel in sedaj sem začel čutiti. Toda garda, Rap, ali je garda zdrava?«

»Zdrava, sir!« je odgovoril adjutant.

Napoleon je vzel sladkorček, ga del na jezik in pogledal na uro. Ni hotel spati in je vprašal, da ubije čas: »Ali so polki garde dobili suhorja in riža?«

»Dobili, sir.«

»Tudi riža?«

Rap je odgovoril, da je cesarjeva povelja glede riža oddal, toda Napoleon je nevoljno odmajal z glavo, kakor da dvomi, ali so se njegove zapovedi izvršile.

Sluga je vstopil s punšem in Napoleon je ukazal, da tudi Rapu prinesejo kozarec, sam pa je molče pil v majhnih požirkih iz svoje čaše.

»Niti okusa, niti vonja nimam,« je rekel in je poduhal čašo. »Ta nahod me že dolgočasi. In še nekaj blebetajo o medicini! Kakšna medicina je to, ki se nahoda ne zna pozdraviti? Moj zdravnik Koroazár mi je dal te sladkorčke, pa nič ne pomagajo. Kako naj bi pomagali? — Naše telo je stroj za življenje in je tako urejeno. To je njegova narava. Življenje naj se samo po svoji volji varuje, z različnimi medicinami naj ga nikar ne motijo! Da, naše telo je kakor ura, ki gre določen čas. Urar pa nima moči, da bi jo odprl, in jo more le z otipavanjem in kakor zavezanih oči popravljati. Naše telo je stroj za življenje — to je vse.«

In ko je Napoleon tako nastopil pot razlaganja, ki ga je zelo ljubil, si je nenadoma domislil nove razlage:

»Ali veste, Rap, kaj je vojna umetnost?« je vprašal; »to je umetnost, v odločilnih trenutkih biti močnejši kot sovražnik.«

Rap ni nič odgovoril.

»Jutri bomo torej s Kutuzovom imeli opraviti,« je nadaljeval Napoleon. »No, bomo videli. Ali se še spominjate na Braunau? Tudi tam je on poveljeval armadi, pa ni v treh tednih niti enkrat zajahal konja, da pregleda utrdbe. No, bomo videli.« In zopet je pogledal na uro, ki je kazala šele štiri. Ker se mu ni več ljubilo spati in je punš spil ter tudi drugega dela ni imel, je vstal, oblekel gorko vrhno suknjo, vzel klobuk in stopil iz šotora. Noč je bila mračna in vlažna. Prav nalahko je rosilo. Le bližnji ognji straž so žareli, ognji garde in oddaljenejši proti ruski črti so se motno svetlikali v megli. Povsod je bilo mirno, tako da je bilo iz daljave razločno slišati začetno pomikanje čet, ki so zavzemale svoje postojanke.

Napoleon je hodil pred šotorom, gledal v daljavo, opazoval ognje, poslušal topotanje in potem obstal pred velikim gardistom, ki je stal na straži pred cesarjevim šotorom.

»Koliko časa v službi?« je vprašal strogo vojaško.

Vojak je odgovoril.

»Ah, eden mojih veteranov! Je polk riž dobil?«

»Dobil, sir!«

Napoleon je pokimal z glavo in šel dalje.

Ob šestih je cesar odjahal proti vasi Ševardino. Začelo se je daniti. Nebo je bilo jasno, le na vzhodu je ležal oblak. Zapuščeni ognji straž so le še motno žareli v jutranji svetlobi. Sredi splošne tiho se je na desni razlegel prvi strel topa. Preteklo je nekaj minut in razlegel se je drugi in tretji strel, da je zrak vztrepetal; potem četrti, peti in tako dalje. Komaj je potihnil odmev prvih strelcev, so zagrmeli že drugi. Napoleon je prijahal s svojim spremstvom k okopom Ševardina. Strašna igra se je začela.

Akademik Fran Požlep,

padel 22. avgusta na srbskem bojišču.

Pijer je spal jako trdno, da se je drugo jutro komaj prebudil.

»Milostni gospod! Milostni gospod!« je kričal že dolgo časa pred Pijerovim ležiščem služabnik in ga stresal za ramena.

»Kaj pa je? Je že čas?« ga je vprašal Pijer in se domislil.

»Le pojdite poslušat grmenje topov,« je odgovoril služabnik-invalid. »Gospodje so že zdavnaj vsi odšli.«

Zunaj je bilo hladno, rosno in svetlo. Solnce se je ravno prikazalo izza oblaka, za katerim se je dosedaj skrivalo. Po cesti je jezdil pribočnik v spremstvu enega kozaka in je zaklical: »Čas je že, grof! Čas!«

Pijer se je odpravil na pot in za njim služabnik s konjem. Kmalu je prišel na hrib, s katerega je snoči pregledal bojno polje. Na hribu je opazil Kutuzova, obdanega od štaba. Višji general je gledal skozi daljnogled na cesto. Pijer je stopal više in se čudil prizoru, ki se mu je nudil; pred njim se je namreč razprostirala snočna panorama, ki je bila sedaj pokrita s četami in dimom. Poševni solnčni žarki so odsevali rdečkasto in povzročali dolge, temne sence. Nadvse pa se je čudil Pijer ob pogledu na bojno polje, ki se je razprostiralo od Borodina na obeh straneh Kaloče. Nad nižavo je ležala tista gosta megla, ki jo je

Kurat Valentin Rožman,

padel na severnem bojišču.

Rajni junak, ki je padel izvršujoč svojo težko človekoljubno službo med ranjenci na bojišču, je bil rojen 14. svečana leta 1871. na Breznici na Gorenjskem. Vstopil je najprej v kapucinski red, leta 1905. pa je bil imenovan za vojnega kurata in je bil pridelen graškemu superioratu. Naslednje leto je bil prestavljen v garnizijsko bolnišnico v Trst, kjer je plodonosno deloval pet let. Leta 1911. je prišel zopet v Gradec kot samostojen kurat in je tam ostal do zadnje mobilizacije, ko je moral oditi na bojišče. — Rajni kurat je bil povsod priljubljen zaradi svojega vedrega, veselega značaja in svojih krasnih propovedi. Deloval je tudi s peresom in je napisal lepo knjižico »Krščanski vojak. Pouk slovenskim mladeničem, ki so poklicani v vojaško službo«. — Dan smrti kurata Rožmana še ni znan, domneva se, da je umrl 28. avgusta. Pokopal ga je divizijski župnik blizu kraja njegove smrti v nekem gozdiču pri Golgorih, nedaleč od Lvova.

Bodi ti lahka tuja zemlja, slava in veren spomin tvojemu imenu!

vzhajajoče solnce razpršilo, vsled česar se je odkrilo vse, kar je bilo prej nevidno.

S to meglo se je združeval smodnikov dim in žarki jutranje zarje so se svetlikali, zdaj v rosi polja, zdaj na bajonetih. Skozi valujočo meglo so se iz daljave blesketale nekatere hiše in cerkev iz Borodina in zopet so se prikazale trume vojakov in posamezni topovi. Vse to se je premikalo, vsaj navidezno premikalo, kajti megla in dim sta se valila preko vsega prostora. Dim, streli in salve pušk ter grmenje topov je tvorilo lepoto bojnega meteža. Bum! okrogel, gost oblak svetlikajoč se v vijoličasti, rjavi in mlečni barvi se je vzdignil.

(Dalje.)

DOGODBE

Prestrog profesor. Slavni dunajski zdravnik, profesor Hirtl, je bil svoje dni tudi v komisiji, ki je izpraševala mlade medicince. Eden izmed njegovih tovarišev profesorjev je imel slabo navado, da je pri skušnji dijake na nespameten način mučil in vil, kar je pa dobrosrčnega Hirtla silno jezilo. Tako je na primer dijakom večkrat od daleč pokazal kako drobno kost in je zahteval od njih najtočnejših odgovorov glede lastnosti te kosti. Nekega dne poide Hirtlu potrpežljivost in dobri mož sklene, da bo nespametno izpraševanje za vselej odpravil. Pograbi tedaj velikansko kost, ki je ležala na izpraševalni mizi, jo vtakne do polovice v rokav, pokaže dijaku tisti del, ki je molel iz rokava, in vpraša: »Povejte mi, kakšna kost je to?« — »To je stegno!« — »Ali je to kost moškega ali ženske?« — »Moškega.« — »Ali bi mi mogli tudi povedati, kako se je ta mož pisal?« — Zavladal je splošen smeh, strogi profesor pa je dobil zaslužen nauk.

Zagoneten dogodek. V neki pravoslavni vasi na Nemškem blizu ruske meje je pred nedavnim časom povzročil zagoneten dogodek veliko razburjenje. Bilo je pozno ponoči; vsa vas je že spala. Pop je ravno hotel leči k počitku, kar ga prebudi močno razbijanje po vratih. Župnik jih takoj odpre in ostrmi, ko zagleda pred seboj deset kozakov, oboroženih od nog do glave. Namerijo nanj revolverje in zahtevajo, da gre z njimi v cerkev. Ni se upal ugovarjati, ampak se obleče in gre z njimi v cerkev, ki je bila odklenjena in močno razsvetljena. Sredi cerkve, v oltarjevi bližini, je pa stala odprta krsta, ki je bila dvignjena iz grobnice na oltarjevi levi strani. Par korakov vstran, pri prvi klopi, je stalo do deset ruskih častnikov, ki so se pogovarjali med seboj v ne-

zлата in draguljev. Mlad častnik jo je prijel za roko in peljal k oltarju. Dama je močno jokala in se tresla in je komaj mogla hoditi.

Ko je župnik opravil molitve in je bila poroka končana, so ga skoro siloma iztirali iz cerkve in vrata zaklenili za njim. Kar je dozdej videl, je župnika tako pretreslo, da ni mogel storiti niti koraka naprej, ampak se je naslonil na vrata in poslušal. Začetkoma je bilo vse tiho, potem je nastalo grozovito kri-

govarjati pred policijskim sodiščem, kamor so ga pripeljali oboroženi stražniki. Zagovarjal se je s tem, da je upravičen pokazati svojim londonskim odjemalcem najnovejšo pokrivalo, ki si ga je izmislila njegova iznajdljivost, toda sodnik ni bil tega mnenja in je izumitelja svetlega dimnika obsodil na 50 funtov šterlingov (1250 K) kazni. — Poznejša usoda tega pokrivala, čigar iznajditelj je bil tako občutno kaznovan, je splošno znana. Danes srečavamo klobuk te vrste v mestih na vsaki ulici, zlasti pri kakih slovesnostih, le da ga ne imenujemo več dimnika, marveč — cilinder.

Lepa prilika. Umno princeso je nekoč snubil zelo omejen, toda mogočen kralj. Princesa ga ni marala, in ker je postajal vsiljiv in pa nadležen, je sklenila, da ga spravi s svojega dvora. To je morala izvršiti na lep način, da ne nakoplje svoji deželi sovraštva močnega sosa. — Pravi mu tedaj nekega dne: »Tvoja zvestoba me je ganila in te hočem nagraditi zanj. Poročila te bom, če se ti posreči, da izvršiš nalogo, ki ti jo bom dala.« — »Povej mi jo«, je odgovoril kralj, »in če ne presega človeške moči, jo bom izvršil.« — »Pojdi in najdi te tri reči: Predsodek, ki ga je bilo mogoče s pametjo premagati. Neumnost, ki je tako velika, da je še nihče ni storil. Obrekovanje, ki je tako nesramno, da ga ni noben jezik ponovil.« — Kralj se je nasmejal in ukazal, naj vse pripravijo za poroko, ter je šel po svetu, da poišče zahtevane tri stvari. Od tega časa je minilo tisoč let, toda kralj se doslej še ni vrnil.

Kako je znal Peter Veliki računati. Peter Veliki je opazil, da nekateri njegovi dvorjani veliko več zapravijo, nego dobijo plače. Nekoč je poklical enega teh gospodov k sebi, se milostno pogovarjal z njim in ga nazadnje vprašal, koliko izda na leto, toda dvorjan mu ni znal odgovoriti. — »Kaj, ti niti ne veš, koliko stroškov imaš na leto?« ga je vprašal car začuden. »Mislim sem, da si pametnejši.

Franc Jožef I.

čanje, eden je vpil čez drugega, nato je sledilo povelje za molk, počil je še strel in vse je bilo zopet tiho. Župnik se je komaj odplazil par korakov in se skril v temo, že se odpro vrata in vsi častniki izstopijo — toda brez neveste. Kozaki so pripeljali konje, vsi poskačejo nanje in bliskovito odjahajo.

Že se je dani, ko je mogel poklicati župnik svoje župljane in jim izpriporočiti, kar se je ponoči dogodilo. Nihče mu ni veroval. Ko so stopili v cerkev, so na oltarju sveče še gorele, kamen je bil zopet položen na grobnico in krste ni bilo nikjer. Ljudje odvale ploščo in župnik sam stopi prvi v grobnico. Vpričo ljudi dvigne pokrov s krste in takoj spozna mlado nevesto, le draguljev ni opazil na njej. Iz rane na prsih je še tekla kri, na lepem obrazu pa je bil mir in pokoj...

Posebna komisija je preiskala vse okoliščine, a dognati ni mogla ničesar. Tako bo ostal ta zagonetni dogodek za vedno nerešen.

»Svetli dimnik.« Dne 26. januarja l. 1797. je bila v nekem angleškem časniku natisnjena naslednja čudna notica: »Džon Hetherington, znani klobučar, ki se odlikuje po tem, da iznajde vedno kaj novega, se je včeraj sprehajal po ulici z velikanskim dimnikom na glavi, ki je bil narejen iz črne svile in se je nenavadno svetlikal. Vtis na ljudi, ki so ga srečavali, je bil strašen. Dognali smo, da so nekatere ženske omedlele, ko so ga zagledale; otroci so vpili, nastala je zmešnjava in gneča in neki mlad mož, ki je šel po opravkih mimo, je v gneči padel na tla in si zlomil roko. — Gospod Hetherington se je moral zato včeraj za-

Nemški cesar Viljem II.

razumljivem jeziku. Starček župnik je tako oslabil od strahu, da se je skoro zgrudil. Tedaj stopi k njemu navidez najuglednejši častnik in mu veli, naj se obleče in pripravi, da poroči mlad par. Župnik se ni mogel ganiti z mesta. Blodil je z očmi po cerkvi in iskal nevesto. Tedaj zagleda v prvi klopi blede, zelo lepo, mlado damo, oblečeno v modro svilo. V laseh in na prsih je nosila mnogo

Italijanski kralj Viktor Emanuel.

No, poskusiva izračunati, par sto rubljev gor ali dol.« — Dvorjan je moral sesti k mizi in car je začel računati. Dasi je dvorjan navajal za obleko, hrano, služinčad, konje, vozove in pojedine kar najmanjše številke, je nastala vendar tako velika vsota, da se je plemenitaš začudil in ustrašil. — »No, sedaj izračuniva še tvoje dohodke!« je rekel car. — O teh je bil dvorjan nekoliko bolje poučen, toda dasi je

navajal večje dohodke nego jih je imel, vendar niso znašali niti polovice njegovih izdatkov. Plemenitaš je zaslutil, da ga ne čaka nič dobrega, in se je začel jecljaje opravičevati, toda car je zavpil nad njim: »Lump, ti varaš torej ali mene, ali moje podložnike.« Pograbil je plemenitega gospoda za lase in ušesa ter ga pretepal toliko časa, da je krivec padel na kolena in prosil usmiljenja. »Tako,« mu je rekel slednjič car, »sedaj pojdi k svojemu oskrbniku in napravi z njim ravno tak obračun, kakor sem ga napravil jaz s teboj. Zapomni si, da ni človek, ki potratno živi in več zapravi nego ima, nič boljši od tatu in goljufa.« — Ta dogodek je postal kmalu splošno znan in posledica je bila, da so vsi dvorjani kmalu jeli hraniti in skromneje živeti.

Enoglasno izvoljen. Slavni angleški politik Viljem Harcourt je bil kot mlad mož v družbi naravnost neznosen in zato zelo nepriljubljen. Nekoč se je zgodilo, da se je šest prešernih mladih Angležev zmenilo, da bodo priredili skupaj veliko pojedino, h kateri naj vsakdo izmed njih povabi najneprijetnejšega človeka, kar jih pozna. Nihče ni smel povedati imena dotičnega, ki ga je povabil; pričakovali so, da bo pri mizi veliko smeha in zabave. Ko se je približala ura pojedine, je prišlo vseh šest tovarišev jako točno k mizi, vsak poln pričakovanja, koga bodo ostali pripeljali kot gosta. Toda čudno! — miza je bila pogrnjena za dvanajst ljudi, prišlo pa jih je le sedem. Kajti vsak izmed šesterih je povabil mladega Harcourta, ki je bil torej enoglasno označen kot najneprijetnejši človek Londona.

Bratski nasvet. Ko je princ Peter Bonaparte moral zapustiti Pariz, ker je ustrelil nekega časnikarja, se je hotel nastaniti v Londonu in je poprosil svojega brata Lucijana, ki je že stanoval tamkaj, sveta glede tega. Brat pa mu je odgovoril: »Ostani rajši na Francoskem, ker se tukaj v Londonu življenje angleškega podanika bolj ceni nego življenje Francoza. Če bi tukaj delal podobne poskuse s pištolo, bi te obesili, kar bi meni bilo nekoliko neprijetno, ker bi kot brat obešenca ne smel več zahajati v svoj klub.«

ZDRAVSTVO

Kakšni čevlji so zdravi? Dandanes higijena zelo opozarja na negovanje nog, ki jih ljudje v resnici izmed vseh telesnih delov najbolj zanemarjajo, čeprav morajo najbolj delati. Najškodljivejše je nogam nepravilno obuvanje, ki bi moralo biti narejeno po pravilni človeški nogi — a navadno se mora noga narediti po obuvalu, po različnih muhah modnih čevljev. Odtod izvira nebroj raznih bolezni, s katerimi mučena noga tako občutljivo nadleguje svojega gospodarja! Otiščane, ožuljene noge, kurja očesa, skrivljeni, nagniti prsti, ozeblina itd., z vsem tem se maščujejo noge za nepravilne čevlje. — Kdor se hoče izogniti tem težavam in imeti zdrave noge, si mora v prvi vrsti preskrbeti pravilno obutev. Čevlji morajo biti narejeni po normalni človeški nogi, ne po modi. Menda je ravno zasluga današnje higijene, da so prišli tudi v modo bolj zdravi, nogi primerni čevlji. Normalni nogi odgovarja najbolj »amerikansko« kopito. Na spredaj ne sme biti čevljev nikoli zožen, na notranji strani mora biti podplat izrezan vedno naravnost; pri palcu mora biti čevljev visok, tako da se prsti čisto prosto razprostirajo v čevlju, kakor bi bila noga bosa. Peta mora biti široka in nizka (pod 3 cm), ker visoka peta utruja pri hoji in kvarja nogo. Največji nezmisel so bili čevlji, ki so se preobuvali, enkrat na desno, enkrat na levo nogo, in pa

spredaj špičasti čevlji, ki so nogo popolnoma popačili. Kdor ima sam pokvarjeno nogo, vidi lahko pravilno človeško nogo pri otroku, ki hodi bos; čevljev, narejen po taki nogi, je normalen. Ko pride spačena noga v pravilen čevljev, se počasi zopet — vsaj deloma — vrne v normalno stanje, ako ni že prepozno. Tista grda izboknjena kost na notranji strani noge je edino posledica nepravilnih čevljev. Razume se, da morajo biti čevlji tudi vedno zadosti prostorni, ne preozki, ne prekratki, da se noga tudi v nogavici lahko še giblje v njih.

Kdaj je človek najmočnejši? Na vprašanje: »Ob katerem času je človek najmočnejši?« bo večina pač odgovorila: Zjutraj, kadar se zbudi. Dasi je ta odgovor navidez verjeten, vendar ni resničen. Nasprotno, kadar človek zapusti posteljo, je najslabotnejši. Moč mišic se zveča po zajtrku in pride do vrhunca po kosilu; nato čez nekaj ur zopet opeša in se nanovo dvigne proti večeru, potem pa zopet pada do jutra. Dva največja sovražnika krepkega mišičevja sta lenobnost in prevelik napor — tudi tukaj je torej treba hoditi zlato srednjo pot. Potenje pri delu znatno zmanjšuje moč mišic.

Beljak kot zdravilo. Ako se porežeš, ubij jajce in namaži rano z beljakom. Beljak ima to prednost, da ga imaš skoro vedno pri roki, medtem ko je po druga zdravila treba najprej v lekarno. Kakor je znano, se rana poslabša, če prihaja zrak do nje. Beljak se hitro posuši, nad rano se napravi tanka mrena, ki zabrani zraku dostop. — Beljak pomaga tudi pri hudem vnetju čev (grizi). Jemlje se lahko s sladkorjem ali brez njega; dva ali tri jajca zadostujejo na dan. — Razpoke na nežnih mestih, n. pr. na ustnicah, je dobro zalepiti s kožico, ki se nahaja v notranjosti jajca.

Snaženje ust je velike važnosti. Usta je treba osnažiti ne le zjutraj, temuč tudi zvečer, preden gremo spat. Za zobe je najboljšo, če jih osnažimo vedno po jedi. Za snaženje zadostuje kozarec čiste vode. Izpiranje ust z mrzlo vodo osveži usta in prepreči žejno. Če so zobje od začetka občutljivi in ne prenesejo mrzle vode, se bodo sčasom utrdili.

V vroči kopeli se ne smejo kopati ljudje, ki nimajo zdravega srca in zdravih pljuč, ki so nervozni ali katerim vnapre je.

Kolcanje, ki je zelo nadležno, zlasti če traja dalje časa, se odpravi na ta način, če vzameš majhno žlico drobnega sladkorja, namočeno z vinskim jesihom, in spiješ nato malo vode. Če ni tega sredstva precej pri roki, si pomagaš s tem, da kolikor moreš zadržuješ sapo (dihanje); tudi v tem slučaju bo kolcanje prenehalo.

Obraza bi ne smeli umivati z milom, ker milo škoduje koži in povzroči neprijeten lesk.

Alkohol in kolera. Slavni zdravnik dr. Frick v Curihi pravi: Tisočera izkušnja nas uči, da so alkoholiki malodane za vse bolezni bolj dovzetni, kakor abstinenti. Znano je, da so vsi alkoholiki najbolj dovzetni za pljučno vnetje, ki je zelo nevarno. Skoro ravno isto razmerje je med alkoholiki in nalezljivimi boleznimi, torej tudi pri koleri, čeprav občinstvo misli, da se z obilnim uživanjem opojnih pijač te bolezni ubrani, kar je pa seve popolnoma napačno. V mestu Madras v Indiji jih je umrlo od 1000 oseb za kolero l. 1848.—49.: med abstinenti 11.10%, med zmerniki 23.15%, med alkoholiki 44.58%. — Dr. Norman Knor poroča, da je po njegovih izkušnjah že pri 181 prebivalcih-alkoholikih zbolel eden na kolero, dočim med abstinenti komaj pri 2000 oseb eden. Profesor Adams v Glasgovi je imel pri abstinentih, ki so zboleli na kolero, 19.2%, pri alkoholikih pa 91.2% smrtnih slučajev. — Torej je imel popolnoma prav tisti zdravnik, ki je rekel, da bi napisal na vsako šnopsarno in gostilno, če bi mogel, z velikimi črkami: »Tu se prodaja kolera.«

GOSPODINJA

Muhe beže iz mračnih prostorov. Če se torej poleti, ko se zbirajo v sobah tropi muh, zastro okna s temnimi zavesami, bodo muhe sobo več ali manj zapustile. Pripovedujejo, da se od enega para muh zaredi med poletjem preko milijona potomcev.

Limona igra v dobrem gospodinjstvu veliko vlogo. Nje sok nadomešča prav dobro jesih pri nežnih, zgodnjih solatah. Čaju daje prijeten vonj, če se prilije namesto mleka ali ruma. Če se pridene limonov sok nekaterim pečenkam in ribam, zboljša okus in vzbuja tek. Poda se mnogim nemesnim juham. Z limonovim sokom se, kakor znano, odpravijo madeži od črnila.

Prepoteni klobuki se snažijo s tekočino, ki je sestavljena iz 10 delov vode in 1 dela salmijaka. V to tekočino se namoči goba ali krtača in se z njo nadrgne klobuk. Na isti način se snažijo mastni ovratniki suknjčev.

Kipci iz mavca (gipsa), ki so se oprasili, se osnažijo, če se polijejo z gosto kuhanim škrobom. Ko se škrob posuši, izgine s škrobom vsa umazanost.

Nezdrava voda. Če je voda motna, če ima kak okus ali duh, je znamenje, da je tekla skozi zemeljske plasti, v katerih se nahajajo kake gnile tvarine. Zdrava voda mora biti čista, brez duha in okusa. Ako nimaš dobre vode na razpolago, je treba slabo, preden jo rabiš, skuhati.

Oleandri začno hitro cveteti, če jih deneš na solnčen prostor in zalivaš vsak dan z vodo, ki ima 20—25 stopinj toplote.

Jabolka. Če hočeš jabolka hitro olupiti, jih deni za trenutek v krop. Potem se bodo lahko lupila kakor krompir.

Led se počasi taja, če ga deneš v volneno krpo. Ako nimaš ledenice, se led tako še najdalje časa ohrani.

Dobre gobe (za umivanje) morajo biti mehke, lahke, drobnih luknjic, nežne, svetlorumene ali belkaste in očiščene vseh školjk in kamenčkov, ki se prvotno nahajajo v njih. Od teh lastnosti in od veličine je odvisna njih cena. Nove gobe je treba najprej umiti v mlačni vodi in jih pred porabo pustiti nekaj časa v salmijakovi vodi.

Zarjavela likala je treba nadrgniti s krpo, ki je bila namočena v raztopljenem čebelnem vosku. Potem jih je treba toliko časa brisati z volneno krpo, da začne kovina blesteti.

Priprave za molžo. Tem pripravam se strokovnjaki od dne do dne bolj upirajo. Neki gospodar je dognal, da je pri 160 kravah padla količina od 1300 dnevnihi litrov na 600 litrov, ko so jih molzli s strojem. In neki nemški izvedenec piše o tem: »Samo ljudje, ki nimajo pojma, za kaj se gre pri molži, morejo izgubljati čas s sestavljanjem priprav za moljenje in morejo take nepraktične in škodljive stroje uporabljati.«

DROBIŽ

Trgovska iznajdljivost. Čudovita je iznajdljivost trgovcev v sredstvih, s katerimi skušajo pritegniti svoji firmi kar največ odjemalcev. Kar se originalnosti tiče, imajo prvenstvo ameriški trgovci. Ne strašijo se niti največjih izdatkov, samo da dobi firma čim več odjemalcev. Da se pa kupci med kupovanjem ne dolgočasijo, se prirede v takih ogromnih trgovinah celi koncerti; danes ob določeni uri poje kaka slavna pevka, drugi dan se igra burka z vlogo kakega slavnega

igralca. Po preteku par dni je v isti dvorani že postavljen kinematograf ali cirkus. Druga firma dá nalepiti po vseh vogalih letake, da ob tej in tej uri v dotični firmi vsakega kupca zastonj fotografirajo ali naslikajo. Najbolj privlačne so pa take firme, ki jih imenujemo bazar, »razprodajo«. Najživahnejše kupčevanje je po takih trgovinah navadno vsak teden enkrat in to samo od 9. do 11. ure. Na minuto natanko se drže tega roka. Tako stane na primer prava perzijska preproga eno minuto pred deveto uro 2000 K, eno minuto pozneje pa samo 286 K; ob 11. uri pa stane ista preproga zopet 2000 K. Cele obleke pa se prodajajo v tem času za pet do šest kron. — Naval na te trgovine je velikanski. Perirvanja, zmerjanja, vpitja ni mogoče opisati. Pretepi seve tudi ne izostanejo in mnogokrat mora poseči policijska roka med zavistne kupce. — Vse to je samo sredstvo, s katerim firma vabi kupce. Škodo, ki jo imajo firme ob takih urah, prav lahko utrpe. S tako reklamo se število odjemalcev vedno množi in ti povrnejo firmi v najkrajšem času napravljeno škodo petero, ako ne desetero.

Topništvo je bilo do osemnajstega stoletja še v povojih, šele švedski kralj Gustav Adolf se je začel živahneje zanimati za to orožje in je preustrojl poljsko topništvo. Friderik Veliki je povečal hitrost svojega topništva, Napoleon I. pa je zasnoval topniško taktiko. Tej taktiki se pripisujejo zmage pri Fridlandu in Vagramu. V bitkah pri Draždanih in Lipskem leta 1813. je Napoleon I. zastavil močnejšega sovražnika s topovi, izgubil pa je bitke. Avstrijcem je leta 1848. in 1849. v Italiji in na Ogrskem bila sreča dobro topništvo, ravnotako je Nemcem leta 1870. in 1871. pridobilo veliko zmag ravno to strašno orožje. Zdaj je topništvo tako razvito, da skoro ni ovire, ki bi je ne moglo premagati.

Morski tok, ki teče čez ocean kot reka, nosi s seboj toplino iz vročih krajev v severne. Največja blagodat za severne evropske dežele je Golfov tok, ogromna reka tople vode, ki teče po vodni strugi Atlantskega oceana. Ta tok prenese mimo Amerike pri Floridi vsako uro pet bilionov kubičnih metrov vode, tople 36° C, proti severnim krajem Evrope. Izračunili so, da je toplota toka v severnih krajih tako velika, da bi jo parni stroji mogli porabiti za tri bilione (3,000.000.000.000) konjskih sil, ki bi gnale 400 milijonov največjih oklopnic. Ko je v januarju v srednji Evropi stroga zima, se pri Norveški zberejo ribiči, da lovijo arenke, ki priplavajo v veliki množini po Golfovem toku.

Smodnik so ljudje iznašli v prastarih časih. Dolgo so trdili, da je smodnik iznašel okoli leta 1320. menih Bertold Švarc v Frajburgu, kjer so mu njegovi someščani postavili spomenik. Dokazali so medtem, da so razni narodi smodnik že davno prej poznali. Tako se v, da so že v prastari dobi v Kitaju in v Indiji izdelovali neko zmes, ki je bila podobna smodniku. V 7. stoletju so na Grškem uporabljali »grški ogenj«, ki se ni bistveno razlikoval od sedanjega smodnika. Glasoviti angleški učenjak in dominikanec Roger Bako omenja smodnik okoli leta 1214. Vendar pa je zasluga meniha Švarca, da se je smodnik razširil in začel uporabljati v vojaške namene.

Kunci so zelo razširjeni v Franciji in v Belgiji, kjer jih rede za hrano. Skoro vsak kmet in delavec jih ima v velikem številu. Francosko pleme se zredi do teže 5—6 kg, belgijsko pa 7—8 kg. V Bruslju, Antverpeni, Parizu, Bordou, Marseju in drugih mestih je trgovina s kunci zelo razvita in njih meso odvaža na tržiščih meso vseh drugih vrst skupaj. Kunčevo meso je poceni, redilno in okusno.

Najmanjša republika ni, kakor se splošno sodi, San Marino, temuč mali otok Tavorla,

ki je oddaljen kakih 12 kilometrov od Sardinije. Ves otok je dolg samo 1930 metrov ter ima 55 prebivalcev. Leta 1836. je razglasil kralj Albert neodvisnost Tavorla in tedaj se je neki Barteleoni oklical kraljem in si nadel ime Pavast I. Umril je leta 1882. Leta 1886. so prebivalci Tavorla razglasili svojo »državo« za republiko in od tega časa volijo vsakih 10 let predsednika svoji »državi«.

LISTNICA

Da je bil »Glasnik« skrajno potreben list, spričuje obče zanimanje zanj, posebno pa častiti naročniki, ki se jih je odzvalo doslej 12.000. Prvo številko smo morali ponatisniti, a je znova pošla — drugo ponatisnemo takoj, ko razpošljemo tretjo številko. Ako bi se pa oglasilo še par tisoč naročnikov, bomo skušali prvo številko v tretjič ponatisniti. Onim naročnikom, ki so se prijavili po 10. septembru, bomo poslali drugo številko naknadno, prvo pa le v tem slučaju, ako se bo izplačal nov ponatis. Marsikdo reklamira, češ, da ni številke prejel. Vsled velikega navala, ki ga ima upravništvo zadnji čas, in pa vsled drugih prometnih nedostatkov, ki so v sedanjem kritičnem času neizogibni — je tudi točno poslovanje našega upravništva otežkočeno. Skrbeli bomo za čim hitrejšo rešitev reklamacij, cenj. občinstvo pa prosimo, da uvaža sedanje dobo in nam ne pripisuje vseh nedostatkov.

Poštnohranilnični urad še ni rešil vloge glede položnic in tudi ni upati na skorajšnjo rešitev. Treba se bo za enkrat poslužiti nakaznic, in to še pred oktobrom, sicer bomo primorani list ustaviti. Danes moramo plačati vse naprej — kar naj velja tudi za list.

»Ilustrirani Glasnik« mora šteti ob novem letu izmed vseh slovenskih listov najvišje število naročnikov. Širite in zahtevajte ga po vseh javnih prostorih. Čim več bo naročnikov, tem boljša bo oprema lista.

G. St., dijak. — Vašim težnjam je »Glasnik« zelo naklonjen in jih bo po možnosti podpiral. Poslano smo uvrstili. Lista ne moremo zastonj pošiljati.

Nekateri naročniki želijo, naj bi »Glasnik« izhajal dvakrat na teden. Ta želja je za sedaj iz raznih ozirov neizvršljiva, toda storili bomo vse, da bodo naši naročniki kljub temu z listom popolnoma zadovoljni.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

V vojnem času

je potrebna zanesljiva ura ali žepna budilka, kakoršne Vam nudi resnično domača svetovnoznana tvrdka, ki je največja zaloga zlatnine in briljantov, sedaj po nižjih cenah.

Naj nihče ne zamudi prilike!

F. ČUDEN, LJUBLJANA

samo Prešernova ulica št. 1

Lastna tovarna ur v Švici .. Naročujte veliki cenik zastonj, tudi po pošti franko.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

LJUBLJANA

Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica

Denarnega prometa koncem leta 1913 - - - K 700.000.000 -
Vloge - - - K 43.500.000 -
Rezervni zaklad K 1.330.000 -

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez odbitka.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Prodajalna

Katol. tiskovnega društva (6. Pičman)

priporoča slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom svojo veliko in bogato zalogo šolskih potrebščin, kakor:

zvezke, ovijalni, pisalni in risalni papir, svinčnike, šestila, ravnila, peresa, črnila, radirke, gobe, kredo, šolske knjige itd.

Cenjena naročila se hitro .. in točno izvršujejo ..

Opozarjamo pri nakupu vsakovrstnega obuvala za dame, gospode in otroke na edino moderno domače podjetje te stroke tovarno Peter Kozina & Ko. v Tržiču. Tvrdba ima v Ljubljani, Breg št. 20, veliko zalogo samolastnih priznanih najboljših in za vsako nogo priležnih izdelkov. Cene so vsled tega, ker se prodaja iz tovarne neposredno, brez konkurence.

Izšla je ravno kar

Družinska Pratika

za leto 1915

Ravnokar izišli letnik naše „Družinske Pratique“ s podobo sv. Družine na naslovni strani se odlikuje izmed vseh dosedanjih po posebno izbrani, mnogovrstni vsebini in izredni obilici krasnih slik.

Omenjamo predvsem obširne popise o grozodejstvu v Sarajevu, življenjepisi posl. dr. Žitnika, katol. shod v Ljubljani, belokranjsko železnico, svetovno vojsko itd. Poleg tega pa najde čitatelj v „Družinski Pratici“ mnogo zabavnega in poučnega berila ter obilo gospodarskih tabel in pojasnil. Vsakdo, staro in mlado, bo našel v tem letniku „Družinske Pratique“ obilo pouka in razvedrila.

Cena izvođu 24 vinarjev. Razprodajalci dobe velik popust.

in se dobiva odslej pri
založništvu v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6

poleg tega pa tudi v „Katoliški Bukvarni“, Pred škofijo in v „Prodajalni Katol. tiskovnega društva“ prej G. Mičman v Ljubljani kakor tudi skoro v vseh trgovinah z mešanim blagom v Ljubljani in po deželi.

Slovenci, segajte po tem najcenejšem ljudskem koledarju!

Zahtevajte ga povsod!

Samo še par sto knjižic

Zločin v Sarajevu

je na razpolago. Kdor še nima te lične knjižice, naj si jo pravočasno nabavi, dokler ne poide. Razpečava jo „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani. Stane s poštnino vred samo 80 vinarjev.

„Balkan“

trgovska spedijska in komisijska delniška družba

Ljubljana, Dunajska c. 33.

Prvo ljubljansko javno skladišče.

Centrala: Trst.

Prevažanje blaga vsake vrste. Prevažanje povištva s pat. povištnimi vozovi v mestu in na vse strani. Redni nabiralni promet z Dunajem, Prago, Trstom itd.

Zacarinjevanje.

Točna postrežba. Cene zmerne. Telefon št. 100

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

Zemljevidi za zasledovanje vojnih dogodkov na vseh bojiščih:

Zemljevid Srbije, Črne gore in drugih balkanskih držav 1 : 250.000. Cena K 2.—.

Zemljevid Avstrijsko-ruskega bojnega polja 1 : 1.000.000. Cena s poštnino vred K 1'30.

Zemljevid Nemško-ruskega bojnega polja 1 : 2.000.000. Cena s poštnino K —'90.

Zemljevid Nemško-francoskega bojnega polja 1 : 2.000.000. Cena s poštnino K —'90.

Zemljevid Evrope 1 : 7.500.000. Cena s poštnino K 2'60.

Zemljevid svetovnega prometa 1 : 45.000.000. Cena s poštnino vred K 2'70. Ta zemljevid bo izborno služil posebno, če se razširi vojni požar tudi izven Evrope. Zemljevid je pa tudi drugače za splošen pregled jako zanimiv, ker obsega statistične podatke za vse države na svetu (obseg, število prebivalcev, izvoz itd.).

Vojska na Balkanu 1912/13. Sestavila profesorja dr. Vinko Šarabon in Anton Sušnik. Elegantno broširano K 6'50.

Kdor naroči to knjigo dobi zgoraj priporočeni zemljevid Srbije, Črne gore in drugih balkanskih držav brezplačno priložen. Knjiga „Vojska na Balkanu“ je ena najlepše opremljenih slovenskih knjig; obsega vse polno vojnih slik med besedilom, mnogo fino izvršenih tabel, ki predočujejo razne prizore na bojiščih med bitko in po končanih bitkah,

dalje razne skice, načrte in dva zemljevida. Knjiga je v zemljepisnem, zgodovinskem in narodopisnem oziru nad vse poučna; med resne in krvave vojne dogodke sta znala pisatelja vplesti tudi toliko zanimivih in zabavnih dogodkov, da ima knjiga prijetno zabavno lice, in jo bo vsakdo z veseljem in zanimanjem čital. Knjiga seznanja bralca z nad vse strahotnimi, pa tudi tolažilnimi dogodki na bojnem polju.

Vojska na daljnem vzhodu (med Rusi in Japonci). Spisal dr. Evžen Lampe. Cena K 4'80, eleg. vezana K 6'—.

Pred par leti so si stali nasproti Rusi in Japonci v krvavi vojski; danes sta si oba naroda zaveznika in se vojskujeta z nami in našimi zavezniki. Knjiga je jasen dokaz, da so Rusi močni le na videz, da je pa sistem v njih armadah nezadosten, da tudi poveljništvo ni sposobno in se ne zaveda svoje odgovornosti, da manjka discipline in vestnosti. Ta knjiga je danes še prav posebno zanimiva, ker nam odkriva marsikaj iz sovražnega tabora. Knjiga obsega v podobi in besedi opise vseh pripomočkov moderne vojske posebno na morju, pa tudi na suhem.

Laško-slovenski slovar. Dizionario italiano-sloveno. Sestavil dr. Janko Valjavec, Vezan K 4'50. — To je najboljši in najobširnejši laško-slovenski slovar. Obsega nad 40.000 besedi. Slovar, ki je po vsebini, pa tudi po svoji tehnični izvršitvi na višku, ima priročno žepno obliko in bo radi svoje popolnosti dobro služil vsem slojem.

Naša zdravila in njih uporaba v domačem zdravilstvu. — Cena K 1'20, vez. K 1'80. — Namen praktične knjige je, zopet spraviti v veljavo naša stara preiskušena domača zdravila, katera je naš moderni čas žal popolnoma pozabil. Bož sam nam je v naravi podaril najboljše leke proti raznim boleznim in ta knjiga nas uči te leke spoznavati in pravilno rabiti.

Zdravilna zelišča. Prirejena po nemški knjižici župnika Jan Künzleja. Cena 60 vin. To knjižico smemo imenovati zbirko receptov za bolezni, ki najbolj in najpogostejše mučijo ljudi. Knjižica je kratka pa jedrnat in obsega marsikatero tako preprosto domače zdravilo, ki pa bolje učinkuje kakor najrazličnejši moderni leki, ki jih naštevajo obširne zdravilne knjige.

Zeliščavpodob. Cena 60 vin. Ta knjižica prinaša v naravnih barvah slike raznih zelišč, tako, da bo oni, ki raznih zelišč ne pozna, s pomočjo te knjižice iste lahko spoznal in našel. Vse tri knjige tvorijo lepo celoto, katera bi morala tvoriti domačo lekarno vsake slovenske hiše.

Zločin v Sarajevu. Tragična smrt prestolonaslednika Fran Ferdinanda in njegove soprogo vojvodinje Hohenberg. Z mnogimi slikami. Cena 70 v, po pošti 80 v. Knjižica obsega najnatančnejši popis strašnega zločina, ki je na nedeljo pred sv. Petrom in Pavlom iztrgal iz naše srede ljubljene prestolonaslednika ter njegovo zvesto družico in do dna pretresel srca vsega čutečega človeštva.